

Sigdal kommune
3350 Prestfoss

4.11.2021

Klage på vedtak i sak om via ferrata på Andersnatten

Norges klatreforbund (NKF) klager på vedtak fattet i hovedutvalget for Næring og drift, Sigdal kommune 14. oktober 2021, der det gis dispensasjon fra kommuneplanens arealdel (2015-2030) for utbygging av Via Ferrata (VF) på Andersnatten. Klagen fremmes på vegne av Norges klatreforbund i samarbeid med Norsk Tindeklubb, DNT fjellsport, Nortind, Kolsås klatreklubb og Ål klatreklubb.

Om klager

Norges klatreforbund er paraplyorganisasjonen for klatresport i Norge og representerer over 30.000 organiserte klatrere, fordelt på over 200 klatreklubber. NKFs formål er å fremme klatresporten i Norge og å representere den internasjonalt. NKF skal virke for en sikker og naturvennlig utvikling av klatresporten. Arbeidet skal preges av frivillighet, demokrati, lojalitet og likeverd. All idrettslig aktivitet skal bygge på grunnverdier som idrettsglede, fellesskap, helse og ærlighet.

NKF har tidligere levert en uttalelse vedrørende planene for utbygging av VF i sørøstveggen på Andersnatten, og denne inneholder i hovedsak vår begrunnelse for hvorfor installasjonen ikke bør oppføres. Vi registrerer at Sigdal kommune i liten eller ingen grad har lyttet til våre innvendinger, og vi vil derfor punktvis kommentere kommunens begrunnelse for at dispensasjon er innvilget.

1. Kommunen har fremhevet i sin vurdering at «Bygging av Via ferrata vil tilføre et nytt element til friluftsopplevelsen i turområdet Andersnatten», som er hentet fra rapporten til Finne Natur om konsekvensene for friluftsliv i området. Kommunen har ikke lagt vekt på rapportens vurdering av konsekvensene som er beskrevet i rapporten om at «Klatrefeltet er imidlertid vurdert å få redusert attraktivitet og konsekvensen blir noe/betydelig miljøskade.» Vi mener den manglende vektingen av hensyn i denne saken utgjør en saksbehandlingsfeil. Feilen har klart virket inn på vedtaket, og må etter dette anses ugyldig, jf. forvaltningsloven § 41.

NKF er uenige i at VF vil tilføre et nytt element til friluftsopplevelsen. Vi mener at i den grad en VF vil bli oppført på Andersnatten er det ikke et bidrag til friluftsliv, men en ren næringsvirksomhet med formål å tjene penger gjennom eksklusiv og betalt bruk av VF. Dette finner vi støtte for i saksdokumentene for utviklingsfondet for kommunene Nore og Uvdal, Rollag og Sigdal sitt møte 20. oktober 2021. Her søker

tiltakshaver om investeringsstøtte fra utviklingsfondet til etablering av VF på Andersnatten. Her anføres det i saksdokumentene at «Sigdal Aktiv AS ønsker nå å etablere en kommersiell Via Ferrata i Andersnatten.», og at «Sigdal Aktiv AS sin søknad er som de skriver 100% kommersiell» og at søknaden vurderes derfor å være i tråd med utviklingsfondets formålsparagraf. En VF i Andersnatten vil således komme de ressurssterke, betalingsvillige og spenningsøkende til gode, på bekostning av andre grupper.

Vi mener derfor det er dokumentert at den planlagte VF ikke er et bidrag til friluftslivet. Friluftsliv er basert på allemannsretten og ansvar for egen sikkerhet. Den friluftaktiviteten som allerede foregår i utstrakt aktivitet i sørøstveggen på Andersnatten, vil bli skadelidende av etablering av en Via Ferrata.

2. NVE har i sin uttalelse vist til at området er utsatt både for snøskred og steinsprang. Det er ikke uvanlig at steinsprang oppstår i forbindelse med frostsprengning eller tining av fastfrosne steinmasser. Basert på opplysninger vi har fått, har det i løpet av sommeren 2021 gått et steinsprang som har rammet og ødelagt plattformen som entreprenør/tiltakshaver har oppført ulovlig i traseen for den tiltenkte via ferrataen, se vedlagte bilder. At steinsprang skjer på sommerstid i tørt vær er høyst uvanlig. Så vidt vi kjenner til har allerede fjellsikring vært gjennomført i denne delen av veggen, uten at dette har evnet å stoppe steinraset. Det er opplagt at om dette raset hadde skjedd mens det var aktivitet med gjester i veggen hadde dette fått alvorlige konsekvenser. Vi stiller spørsmål ved de geologiske vurderingene som har vært gjennomført, samt det fjellsikringsarbeidet som er utført om disse er tilstrekkelige for å tilrettelegge til trygg aktivitet for familier og andre. Traseen fremstår etter steinspranget som utrygg. Vi vil også følge opp steinsprangproblematikken både i traseen på Andersnatten og andre VF-anlegg i egen sak til Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) som er tilsynsmyndighet for sikkerhet ved forbrukertjenester, herunder Via Ferrata.
3. I saksgrunnlaget listes opp de innvendingene som er kommet fra en rekke klatre- og friluftsansjasjoner. Disse er entydige i sin vurdering av anlegget som planlegges etablert, og ønsker ikke at det blir anlagt en VF på Andersnatten. Begrunnelsene for dette er tidligere sendt i en rekke høringsuttalelser. Det ble gjennomført et digitalt møte mellom tiltakshaver og en rekke av de involverte organisasjonene i desember 2020 hvor både tiltakshaver, klatre- og friluftsansjasjonene tilkjennegav sine synspunkter. Det ble tydelig formidlet at det ikke var ønskelig med etablering av VF på Andersnatten, men at man hadde ikke motforestillinger mot at det ble etablert VF på Andre fjell i Sigdal hvor etableringen ikke kom i kontakt med etablert friluftsliv. Dette var tiltakshaver overhodet ikke lydhør for. Det er forståelig sett i lys av at det allerede er investert et stort beløp i fjellrensing som ikke er omsøkt. Det påkostede ulovlige tiltaket har vi sett på som et betydelig hinder i muligheten til å ha en konstruktiv dialog med tiltakshaver for å peke på andre steder å anlegge VF.

Kommunen lar tiltakshaver kommentere de innkomne motforestillingene. Tiltakshaver bagatelliserer her motforestillingene, og kommer som de flere ganger har gjort med uriktige fremstillinger av motstanden fra klatremiljøet. I Sigdal Aktivs

anmerkning skriver de «Dessverre er det en liten gruppe profesjonelle klatrere som ikke ønsker dette. Disse er imidlertid i fåtall». Dette oppfatter vi som villedende, feilaktig, og er basert på en subjektiv oppfatning som vi ikke kan slutte oss til. Motstanden mot det planlagte anlegget oppleves som stor og massiv, noe innspillene fra en rekke klatre- og friluftsansjoner som er sendt inn bygger opp om.

Kommunen har i liten grad gått inn i det spenningsforholdet som ligger mellom utbyggers interesser og interessene til de organisasjonene som har uttalt seg negativt til etablering av VF i Andersnatten, men i stor grad sluttet seg til tiltakshavers vurderinger.

4. Plan- og bygningsloven § 19-2 har tydelige vilkår knyttet til muligheten for å gi dispensasjon. Første vilkår er at hensynet bak bestemmelsen det dispenseres fra, hensynene i lovens formålsbestemmelse eller nasjonale eller regionale interesser, ikke må bli vesentlig tilsidesatt. I denne saken blir, som vi har angitt over, allmenhetens mulighet for friluftsliv tilsidesatt på bekostning av kommersiell virksomhet. Dette må klart kunne ansees å være i strid med det første vilkåret. I tillegg vil det etter vår mening også, mtp. Andersnattens klatrehistorie, kunne ansees å tilsidesette både nasjonale og regionale friluftsansjoner. Det faktum at det er større nasjonale organisasjoner som engasjerer seg i denne saken understreker for øvrig dette argumentet. Etter vår mening vil altså ikke lovens første vilkår være ivaretatt.
5. Lovens andre vilkår er at fordelene ved å gi dispensasjon må være klart større enn ulempene. Utgangspunktet for dette vilkåret er da at en dispensasjon må være til fordel for allmenheten, og ikke private interesser. NKF er, som tidligere påpekt, av den mening at via-ferrata-anlegget som planlegges ikke kan være til fordel for allment friluftsliv, all den tid det ikke vil bedrives allment friluftsliv der. Aktiviteten som vil bedrives i dette anlegget er næring og turisme. Avstanden mellom disse formålene er vel opprinnelig også bakgrunnen for at en tillatelse her betinger dispensasjon. I motsatt fall, hvis anlegget la opp til allment friluftsliv, ville det jo kunne argumenteres for at formålet ville vært i tråd med kommuneplanens arealdel. Dispensasjon ville da ikke vært nødvendig. Videre anfører kommunen «Fordelene ved å gi dispensasjon ut ifra et folkehelseperspektiv at tiltaket vil bidra til fysisk aktivitet og naturopplevelser som kan gi flere helseeffekter. Friluftslivet vil bidra til å redusere stress, har positiv effekt på den psykiske helsen og fører ofte til økt trivsel og levealder. Tiltaket vil tilrettelegge og stimulere til økt fysisk aktivitet og friluftsliv...»

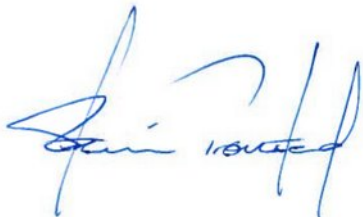
Kommunens argument om at folkehelseperspektivet tillegges vekt i dispensasjonssøknaden mener vi også er feil. Vi har tidligere anmerket at anlegget vil komme de ressurssterke, betalingsvillige og spenningsøkende til gode. Dette er i all hovedsak personer som er spreke og allerede har god helse. Dersom folkehelse skal være et argument for å tilrettelegge naturen bør man søke å etablere enklere stier i skog og mark nær der hvor folk bor for å aktivere den passive delen av befolkningen.

Det er også verd å merke seg at dersom vilkårene over skulle være innfridd, så angir pbl. 19-2 1. ledd at kommunen *kan* gi dispensasjon. For å best vurdere hvorvidt man faktisk skal benytte seg av denne muligheten, bør det gjøres vurderinger mot plan- og bygningslovens formålsbestemmelse. Denne vektlegger bærekraftig utvikling, forutsigbarhet og langsiktige løsninger. Slike løsninger finner man oftest ved at man i den kommunale planleggingen tilkjenner arealbehov, som i denne saken arealer for bratt opplevelsesturisme. Deretter søker man i arealdelen å finne ulike arealer som innehar nødvendige kvaliteter, for deretter å utrede virkninger av de ulike alternativer, og til slutt evt. fastsette arealene i arealplankartet. Dette ville vært langsiktig og bærekraftig, og dersom dette hadde vært gjort før arbeidet ble igangsatt ville alternativvurderingene og medvirkningsprosessene kunne vært reelle.

Oppsummert mener vi at interessekonflikten på Andersnatten, sakens kompleksitet og alle de negative uttalelsene fra en rekke friluftsansjoner ut fra en samlet vurdering skulle tilsa at dispensasjon ikke skulle vært innvilget. Vi ber kommunen om at vedtaket gis oppsettende virkning inntil klagen er behandlet.

I kommunens vedtak anføres det også at «Hovedutvalget ønsker å understreke viktigheten av lokale initiativ og verdsetter engasjement som fordrer opplevelser og aktiviteter i bygda, samt positive ringvirkninger for lokale bedrifter og turistnæring.» Vi vil understreke at dette har vi full forståelse for og støtter helt og fullt. Det er allikevel ikke synonymt med nødvendigheten av å etablere en VF på Andersnatten. Det finnes mange andre måter å oppnå det samme på en mer skånsom og mindre ekskluderende måte.

Med vennlig hilsen

Stein Tronstad
President, Norges Klatreforbund

Klagen støttes av følgende organisasjoner:

Kolsås klatreklubb
Nortind
DNT fjellsport
Norsk Tindeklub
Ål klatreklubb

Kopi: Statsforvalteren i Viken

Bilde som viser oppført plattform før steinsprang, bilde er tatt høsten 2020.

Bilde som viser oppført plattform etter steinsprang, bilde er tatt høsten 2021.